

Egyházmegye

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon 1895. aug. hó 29—30-án

Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1895.

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon 1895. aug. hó 29 – 30-án

Szabó Károly esperes és Ritoók Zsigmond egyházmegyei
gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:

AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD,

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1895.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

a bihari ev. ref. egyházmegye 1895. aug. hó 29—30-án
Nagyváradon tartott rendes közgyűlésének.

Jelenvoltak :

Szabó Károly esperes és *Ritoók Zsigmond* gondnok kettős
elnöklete mellett :

Biró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari
Lajos, Csák Máté egyházi, Kiss Elek, Pappszász Károly,
Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor világi
tanácsbírák, dr. Fazekas Imre ügyész, Kocsis József lelkész-
gyámoldai pénztárnok, dr. Miskolczy Ferencz világi, Sulyok
István és Zsigmond Ferencz egyházi jegyzők.

Lelkészek: Bugyi Sándor, Bugyi Mihály, Major Gyula,
Rigó Lajos, Bokros Benedek, Séra Ferencz, Bögös Lajos,
Háger Miklós, Surányi Lajos, Makai Károly, Kiss Antal,
Lévai Mihály, Zagyva Gyula, Bélteky Géza, Nánási Imre,
Ungvári Gyula, Karácsony Imre, Szalay Pál, Bedő Károly,
Csepelyi Menyhért, Domokos Károly vallástanár, Tóth Jó-
zsef és Konrád Géza segéd lelkészek.

Tanítók: Engi Ferencz, Eszenyi Károly tanító testületi
képviselők, Karsai János, Szabó Gyula, Juhász Károly,
Dobos László.

Egyházak képviselői: Némethy Károly és Serdült Bá-
lint Nagyváradról, Kis Imre gondnok K.-Szántóról, K. Nagy
Lajos gondnok Ártándról, Fésös János presbyter M.-Keresz-
tesről, Szücs Imre gondnok H.-K.-Pályiból, Pető Mihály
gondnok Bojtról, G. Tóth Dániel P.-Tamásiból.

Ezekén kívül számos hallgató.

35. szám. Esperes Istenhez emelt buzgó imádság s a közgyűlés fontosabb tárgyainak ismertetése után

a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

36. szám. Az egyházak részéről bejött képviselők megbízó leveleik alapján

igazoltakul jelentettek ki.

37. szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése a mint következik :

Nagytiszteltű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés !

A f. évi ápril 18-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk óta, egyházmegyénk szellemi és anyagi életéről a következőkben terjeszthetem elő jelentésemet :

1. Egyházainkban hála Istennek ! békesség van. Kis-Marjában és Váncsodon a kívánatos béke, az előbbi helyen a felizgatott kedélyek lecsillapítása, a lelkész urak csere után eszközölt változásával sikerült, a cserék ügyét az egyházmegye megerősítése elé terjesztem.

2. Változás a jelzett két cserén kívül a lelkészi karban nem történt. A tanítói testületből három érdemes tag hunyt el u. m. május 22-én **Dankó Sándor** a nagyváradi ev. ref. egyháznak egyik orgonista kántora, kit 50 évi hivataloskodásáért nem régen ünnepeltünk, ki 54 évig tartó kántori tisztségét köztisztletben és szeretetben végezte be 76 éves korában. Temetése épen áldozó csütörtökön délután, rendkívüli nagy részvét mellett ment véghez. A nagyváradi fényes egyház tagjai, sőt más felekezetűek is minden osztályból, igen nagy számmal kísérték ki, a sajátos egyéniségű, példás becsületességű, emlékezetével sokak előtt még sokáig élő »Dankó bácsit« a vég nyughelyére. Felnőtt fiakat és özvegyet hagyott maga után. Junius 26-án **Szilágyi Dániel** siteri fitanító hunyt el 54 éves korában, 32 évi tanítoskodása után, a reá dőlt fal idézte elő nem reménylt halálát. Julius 25-én a sok változáson keresztül ment 66 éves **Boor Károly** pósalakai tanító hunyta le végálmra szemeit. Több pályán, a tanítóin 24 évig több egyházban működött. A kevesen hiv munkások bizassanak többre a mennyben s a földön meg nem nyerhetett anyagi jutalmat pótolja ki nekik az örökélet boldogsága !

Ápril 17-én T. Kágyi Lajos nagykerek-i segédlelkészé kibocsáttatott.

Május 2-án Fazekas Lajos IV-ed éves tanítóképezdész, kibocsátó mellett a kismarjai leánytanítóságra ideiglenesen alkalmaztatott.

Julius 1-én Szilágyi Árpádnak elhunyt édes atyja után, a siteri helyettes fitanítóságra ideiglenesen engedély adatott.

Aug. 1-én Kovács József volt csokaji tanító, váncsodi leánytanítóvá pályázati uton megválasztatván, a választás jóváhagyatott.

3. A törvényszerű egyházlátogatás a **berettyóvölgy-hegyközi körben** n. t. Biró János és Csák Máté tanácsbíró urak által május 15-től, — a **körözsvölgyi körben** n. t. Nádudvari Lajos tanácsbíró társaságában, szintén május 15-től, a **sárréti körben** n. t. Szemes László tanácsbíró társaságában esperes által június 6-dikától kezdve fogantatosított.

Az egyházakban mindenütt élet és fejlődés észlelhető, a lelkésztársak mint vezérszellemek igyekezete és tehetsége szerint. Bár a munkanélküli meggazdagodás vágya, a minél több kényelem keresése, a jobb anyagi helyzetű vagyonosok példája szerint, mint korunk betegségei, fel-feltűnnek szórványosan egyeseknél s erős visszahatással vannak a vallásos erkölcsi életre, még is a templomba járók és urvacsorával élők számából, a vallásosság növekedését lehet következtetni. Különben az ösmeretes bűnök: a vasárnapok megrontása, többféle bűnbe vivő multságokra fordítása, a könyelmű káromkodás, a vadházasság most is gyakoroltatnak s állandó szokásnak mondhatók.

A nazarénusok, kik magukat ujabban baptistáknak nevezik, bár egyházunkból szabályszerűen ki nem léptek s egyházi teherhordozásban részt vesznek, 13 egyházban összesen: 518-an vannak. Legtöbben vannak P.-Újlakon: 103, Szalárdon: 60, Püspökiben: 55, Száldobágyon: 40, Biha-ron: 40, Csatáron: 40 s Pósalakán: 33-an. Ha a vallás-tanításra úgy a mindennapi mint ismétlő iskolákban és a káté magyarázatra a lelkésztársak több gondot fordítanak, amint azt az újabb időben többen el is kezdték; — ha lelki-pásztori gondjaikat a helyi viszonyok és a mutatkozó szükséghez mértén kiterjesztik és folytonossá teszik, kivált a

gyengék, a könnyen tántoríthatók felett: megtarthatjuk s megóvhatjuk gyülekezetünk tagjait a kiválás veszélyétől, sőt a már kiváltakat is visszatéríthetjük, mint példa van arra Püspökiben, a hol három, már bementett baptista, ismét visszatért hozzánk.

Az iskolákról a tanügyi bizottság elnöke tesz részletes jelentést, itt csak annyit említek fel, hogy a tanítás eredménye általában, a felszerelési hiányok mellett is jónak mondható.

4. Járványok miatt a tanítás több iskolákban szünetelt, különösen Furtán és Csatáron mindkét iskola, ez utóbbi helyen fájdalom a difteritisz járvány most is szedi áldozatait.

5. Május 9-én H.-K.-Ujlakon, ismeretlen okból a tanító lakása leégett s bár a tűzvész délután történt, a tanító jelentékeny kárt vallott. A szerencsétlenül károsodott Daróczy József tanítónak és leányának az egyházlátogatás alkalmával, a körözsvölgyi és sárréti körökben: 52 frt 60 kr segély gyűlt s adatott át. Julius 19-én a darvasi lelkész udvarán történt — valószínűleg a pipából kiejtett tűz miatt — tűzveszély a szalmakazal gyuladván ki, minek folytán a lelkész vallott csekélyebb mérvű kárt.

Az egyházlátogatás részletesebb adatai:

I. Népmozgalmi adatok:

Anya egyház van : 42, leány egyház : 1, fiók egyház 92.
Rendes lelkész van : 43, vallástanár : 1, segédlelkész 3.

Lelkek száma az anya egyházakban : fi	24285
» » » » » nő	24248
együtt	<u>48533</u>

Lelkek száma	a fiók	egyházakban :	fi	.	.	.	.	.	622
»	»	»	nő	.	.	.	.	.	612
			együtt	.	.	.	.	.	1234

Lelkek száma az anya és fiók egyházakban :	fi	.	24907
» » » » » » »	nő	.	24862
	együtt	.	49769

Több az előző évinél . 1243

Kitértek: fi 28, nő 36, együtt 42. Több a mult évinél 32-vel. Legtöbben tértek ki Nagyváradon: 23-an és Mező-Telkiben: 15-en. Több a kitérték száma az áttértekénél 22-vel.

Tankötelesek 6—12 évig, fi 3278, nő 2875, együtt 6153. Több a mult évinél 97-el. Tankötelesek a népességnek 12·00 százaléka. A mult évben 12·57 százalék volt.

Iskolába járók, fi 3177, nő 2763, együtt 5930. Több a mult évinél 161-el. Iskolába járók a tanköteleseknek 96·55 százaléka. A mult évben 95·26 százalék volt.

Iskolát a tanköteles évek előtt elhagyták, fi 43, nő 43, együtt 86. A mult évben 84. Az összes tanköteleseknek 1·39 százaléka. A mult évben 1·38 volt.

Iskolázatlanok, fi 45, nő 74, együtt 119. A mult évben 203. Kevesebb 84-el. Az iskolázatlanok a tanköteleseknek 1·93 százaléka. A mult évben 3·33 százalék volt.

Iskolakötelesek legnagyobb százaléka van Kis-Szántón 22·60, Örvénden 17·62, Kis-Jenőben 17·3 százalék.

Iskolába járók 100 százaléka van 28 egyházban. Legkisebb százalék van Bojton 1·23 és Csatáron 1·24 százalék.

Tankötelesek 13-tól 15 évig, fi 1106, nő 1028, együtt 2134. Több a mult évinél 41-el. Tankötelesek a népességnek 4·68 százaléka. A mult évben 4·29 volt.

Iskolába jár, fi 811, nő 699, együtt 1510, a mult évinél több 138-al. A tanköteleseknek 70·0 százaléka. A mult évben 65 százalék volt.

Iskolába nem jár, fi 315, nő 329, együtt 644, a mult évben 721, a tanköteleseknek 30·18 százaléka, a mult évben 34·49 százalék volt.

Ismétlő iskola nincsen: Csatár, F.-Vásárhely, Száldobágy, H.-K.-Ujlak, K.-Nagyrév, Less, M.-Kakucs, M.-Telegd, M.-Telki, Nyüved, Pelbárthida, P.-Ujlak, Siter és Szalárd egyházakban.

Konfirmáltatott, fi 399, nő 423, együtt 822. A mult évben 845. Konfirmáltatott a népességnek 1·62 százaléka, a 13—15 évig tanköteleseknek 38·1 százaléka.

A lelkek száma az 1894. évinél több	1243
A szülöttek » » » » kevesebb	71
A meghaltak » » » » kevesebb	138
A házasultak » » » » több	46

vi-	Az áttértek száma az 1894. évinél több	2
és	A kitértek » » » » több	32
té-	A 6—12 évig iskolakötelesek száma az 1894 évinél több	97
	Az iskolába járók » » » » több	161
itt	A 13—15 évig iskolakötelesek » » » » több	41
g-	Az iskolába járók » » » » több	138
	Konfirmáltak » » » » kev.	23

II. Az egyházak rendezettsége.

1. Az isteni tisztelet vasárnapokon megtartatott mind a 42 egyházban. Hétköznapiakon tartatott mindennap 16 egyházban, feltételesen, ha t. i. gyülekezeti tagok voltak: 16 egyházban, nem tartatott 10 egyházban. Kátémagyarázat tartatott vasárnap délután 30 egyházban, 7-ben csak ha hivek voltak, 5-ben nem tartatott. Bibliamagyarázat tartatott a téli napokban 37 egyházban.

2. Az isteni tiszteleten szép számmal vettek részt 26, középszámmal 15, kevés számmal 1 egyházban: Lessen.

3. Az urvacsorával szép számmal éltek 25, közép számmal 15, kevés számmal 2 egyházban: Lessen és Körözs-Nagyréven.

4. A konfirmáció mind a 42 egyházban megtartatott, a rendes időben.

5. Visszas házas volt 28 egyházban 110, ezek közül eredménnyel békeltetett 64 pár. Visszas házas nem volt 14 egyházban.

6. Vadházasságban élt — Nagyvárad kivételével — 36 egyházban 214, több az előző évinél 33-al. Nem voltak vadházasságban élők 6 egyházban.

7. Szegény alap van 31 egyházban, nincsen 11 egyházban.

8. Anyakönyvek és más jegyzőkönyvek rendben találtak mind a 42 egyházban.

9. Az egyházak ingatlanai telekkönyvileg rendben vannak 36 egyházban, 6 egyházban a telekkönyvezés a betétek szerkesztéséig függőben van.

10. Az egyháztanács teljes 41 egyházban. Kis-Marjában 13 presbyter lemondott, helyettük újabbaknak a választása nem sikerült. Az új lelkésznek majd sikerülni fog az új választás.

11. Az egyháztanács határozatai minden egyházban végrehajthatnak.

12. Az egyházak jövedelme rendszeren befolyik 33 egyházban, 9 egyházban hátralékok vannak.

13. A belhivatalnokok rendszeren kielégítették 35 egyházban, 7 egyházban késedelemmel.

14. A termény egyházi adó jó 12 egyházban, közép-szerű 18 egyházban, pénzül fizettetik 10 egyházban, rossz 2 egyházban, Lessen és Pósalakán.

15. A terményadót súly szerint fizetik, vagy pénzül 22 egyházban, házanként szedik 20 egyházban.

III. Az egyházak anyagi helyzete.

1. A gondnoki számadásokról az egyházmegyei számvevőszék fog jelenteni.

2. Tőkepénze és alapítványa van 26 egyháznak 41.694 frt.

3. Adóssága van 29 egyháznak 75.414 frt. Ebből 40 ezer frt Nagyváradé.

4. Nagyobb hátralékok vannak 7 egyházban, lelkészek és tanítók részére, termény 44 mázsa, pénz 427 frt 89 kr.

5. Takarékmagtár van 32 egyházban, terményben 2300 mázsa, pénzben 1880 frt 45 kr értékben.

6. Perselyben gyűlt adakozás 745 frt 19 kr. A múlt évben 843 frt volt.

7. Épületek állapota. **Templom** jó 30, türhető 10, rossz 1, Lessen; javítás alatt 1, Nagyváradon. **Lelkészlak** jó 28, türhető 12, rossz 1, Fugyiban, építés alatt 1, Élesden. **Tanítói lak** jó 45, türhető 17, rossz 1, Fugyiban, építés alatt 1, Nagykerekiben.

8. Új építkezések és nagyobb javítások tétettek:

Ártádon melléképületek javítottak . . .	70 frt — kr
Biharon » » . . .	105 » — »
Borson » » . . .	107 » — »
Bojton új leányiskola épült . . .	2689 » — »
Kis-Jenőben melléképületek javítottak . . .	101 » 38 »
M.-Kakucson templom és torony javítottatott	1481 » 56 »
M.-Telegden bérház építettett . . .	2655 » 97 »
M.-Keresztes épületek javítására fordított .	300 » — »
Nyüved lelkészlakot épített . . .	1181 » 37 »

Siter I
Szalár
Szt.-Já
Zsáka

9
értéke

Ártánc

Báli

Fer

kére

B.-Sze

özv

zsef

Szil

ura

özv

töb

Biharc

dus

javi

ken

öss

Borso

tör

Csatá

Darva

adt

Élesde

val

vel

val

ber

Furtá

kör

Az

6 t

ízban	Siter leányiskolát épített	1024	frt	60	kr
	Szalárd épületeket javított	300	»	76	»
egy-	Szt.-János lelkész lakát és templomát javíttatta	1058	»	02	»
	Zsáka épületek javítására fordított	300	»	—	»
egy-	Összesen .	11374	frt	66	kr

9. Biztosít a 42 egyház összesen 379.940 frt 15 kr értéket: 807 frt 37 kr évenkénti díjfizetéssel.

IV. Kegyes adományok.

énzül	Ártádon Vas Lidia emlékére 2 frt, Sáhi				
	Bálintné 1 frt, Nagy Piroska 1 frt, Molnár				
	Ferencz emlékére 10 frt, Szőke Imre emlé-				
zám-	kére 3 frt, összesen	17	frt	—	kr.
znak	B.-Szent-Mártonban: Urasztali kenyeret adtak				
	özv. Dancsházi Imréné, ifj. Dancsházi Jó-				
l 40	zsef, K. Dancsházi József, Á. Szilágyi László,				
	Szilágyi Albert, Szilágyi Lajos 3 frt értékben,				
szek	urasztali bort Gottfried Fábián zsidó 9 frt,				
kr.	özv. Jakó Sándorné hagyománya 50 frt,				
300	többen 12 frt, összesen	74	frt	40	kr.
mult	Biharon: Urasztali teritőt vettek a konfirmán-				
	dusok: 15 frt, Rigó Lajos lelkész pincze-				
	javításra 74 frt, egyesek az urasztalához				
10,	kenyeret és bort adtak: 15 frt értékben,				
lak	összesen	114	frt	—	kr.
den.	Borson: Nagy Mária Ungváriné Urasztali teri-				
ítés	tőre 5 frt, többen 23 frt, összesen . . .	28	frt	—	kr.
	Csatáron: többen	60	frt	38	kr.
	Darvason: az Urasztalához kenyeret és bort				
kr	adtak többen	6	frt	—	kr.
»	Élesden: többen: 3 frt 50 kr, orgona-alapra				
»	valaki 1 frt, Kulcsár Gáspár gondnok nejé-				
»	vel s fiával 3 frt, takarékpénztár 10 frt,				
»	valaki 2 frt, Urasztali kenyérre borra töb-				
»	ben 3 frt, összesen	22	frt	50	kr.
»	Furtán: K. Juhász József és neje Urasztali				
»	körzetre 50 frt, harangalapra többen 77 frt.				
»	Az Urasztalához kenyeret és bort többen				
»	6 frt értékben, összesen	133	frt	—	kr.

- H.-K.-Pályiban : templom és toronytető alapra
többen 60 frt, Asztalos Lajos 25 frt, Török
Gáborné 10 frt, néhai özv. Munkácsi Sán-
dorné 10 frt, harangjövdelem 31 frt, összesen 136 frt — kr.
- H.-K.-Száldobágyon : Egyedi Józsefné 5 frt,
Gajdó Sándor 2 frt, Almási Sándorné bár-
sony szószék terítőre 15 frt, Urasztalához
kenyeret és bort többen 6 frt értékben,
összesen 28 frt — kr.
- H.-K.-Ujlakon : Községi képviselőtestület 697
frt, többen 3 frt 40 kr, tekintetes Fráter
Ferenczné urnő nagyváradi lakos, egy ur-
asztali terítőt 50 frt értékben, összesen 750 frt 40 kr.
- Kis-Jenőben : többen 5 frt — kr.
- Kis-Szántón : Idős Kincses József 5 frt, Szi-
lágyi András 5 frt 10 frt — kr.
- M.-Kakucson : Mérai János az egyház részére 20 frt — kr.
- M.-Telegden : Építkezésnél fuvarozással szol-
gáltak : 70 frt 25 kr, T. Kovács József ur
négyezer téglát adott 48 frt értékben, más
célra 16 frt, Urasztalához többen : 8 frt
értékben 142 frt 25 kr.
- M.-Keresztesen : Többen 50 frt, takarékpénz-
tár szegény gyermekek felruházására 25 frt,
ugyanarra Molnár Károly 10 frt, összesen 85 frt — kr.
- M.-Telkiben az ingyen iskoláztatásra : Szabó
Gyula tanító 2 frt, Medve Károly 3 frt . . . 5 frt — kr.
- Nagy-Kerekiben : néhai Nagy András 10 frt,
néhai Révész Imre 10 frt, Szabó Károly
lelkész iskola építésre 5 frt, konfirmándu-
soknak bibliára 5 frt 40 kr, Urvacsorához
kenyeret és bort Kis József és neje, Kis
Sándor és neje 6 frt értékben, összesen . . 36 frt 40 kr.
- Nagy-Szántón néhai Kovács József 5 frt — kr.
- Nagyváradon többen, különböző célokra 1170 frt 76 kr.
- Nyüveden néhai Ur Gáspár 20 frt — kr.
- Örvénden néhai Oláh Mihályné 10 frt, Tumzeg
Adolf iskolára 10 frt, orgona alapra Varga
Zsuzsánna : 5 frt 25 frt — kr.
- Paptamásiban orgona alapra többektől gyűlt 662 frt 43 kr.

	Pelbárhidán Antalóczy Adolfné 4 frt, Gönczi József 1 frt, Gyalai Márton 1 frt, n. Nagy Lajos főbíró 3 frt, templomjavításra több egyházaktól gyűlt 500 frt összesen . . .	508 frt — kr.
	Pósalakán az urasztalához többen kenyeret adtak	3 frt — kr.
	Püspökiben urasztalához kenyeret adtak: Borsi Lajos, Herczeg János, Tordai Gábor, bort: Szilágyi János, Felvinczy Ferencz, Szilágyi József, Vadászi Mihály, Borsi Józsefné . .	16 frt — kr.
	Síterben többen	40 frt 50 kr.
	Szalárdon Lenti András hagyott 20 frt, Ujvári János 10 frt, egyesektől új harangra begyűlt 679 frt 23 kr, összesen	709 frt 23 kr.
	Szentjánoson Szemes László lelkész a Kossuth Lajos nevére alapítványul, a szegény gyermekek tankönyvvvel ellátásra 12 frt, özv. Berenczi Juliánna 10 frt	22 frt — kr.
	Zsákán néhai Sárvári Juliánna 5 frt, néhai Veres Sára 5 frt, kenyeret adtak az urasztalához É. Szabó Istvánné és Sziklai Gyuláné 4 frt 80 kr értékben, bort gróf Rhédei Gábor 12 frt	26 frt 80 kr.
	J. Hodoson: pénzben 5 frt 25 kr, urasztali terítő 40 frt értékben, be nem fizetett nyilvántartandó alapítvány Sipos Lajos é. 300 frt, Varga Ferenczé 200 frt, Farkas Balázsé 100 frt	645 frt 25 kr.
	Váncsodon urasztalához kenyeret és bort 6 frt 80 kr értékben	6 frt 80 kr.

32 egyházban gyűlt összesen . 5531 frt 10 kr.

Az egyházlátogatás alkalmával, az észlelt hiányok kipótlására a kellő utasítások megtétetvén s már azóta is kipótoltatván, kérem jelentésemnek jóváhagyását és tudomásul vételét.

Kiváló tisztelettel vagyok

Nagykerekiben, 1895, augusztus 27.

Szabó Károly,
esperes.

A nagy gonddal egybeszerkesztett jelentés egész terjedelmében elfogadtatván e jegyzőkönyvbe felvételik, a külön intézkedést igénylő részeire a közgyűlés a következő számokban határoz.

38. szám. Néhai **Dankó Sándornak**, ki a nagyváradí egyház kebelében 45 éven át odaadó hűséggel végezte a kántor-organistai tiszte, — **Szilágyi Dánielnek** ki Siterben 32 évi tanítói működése után végezte be véletlen szerencsétlenség folytán életét — és **Boór Károlynak** ki 24 évi tanítóskodás után talált nyugalmat :

Emlékét mint hű munkásokét a közgyűlés e jegyzőkönyvben megörökíti.

39. szám Kovács József csokaji volt tanítót, megválasztatása szabályszerű levén

a közgyűlés a váncsodi leánytanítói állásban megerősíti s őt a szokásos bekebelezési, illetve változási díjnak közpénztárba leendő befizetésére, továbbá a körí iskolalátogatók által kidolgozott s már közzé is tett »Utasításban« foglaltak szigorú betartására utasítja. Miről ő, a váncsodi egyház és közpénztáros értesíttetnek.

40. szám. Olvastatott a tanügyi bizottság jelentése, a mint következik :

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés !

Mielőtt egyházmegyénk iskolai állapotát viszonyait közvetlenül méltatnánk : tanügyi bizottságunk személyi ügyeinek elintézését kérjük a nagyt. egyházmegyei közgyűléstől.

Ugyanis a Csapó Dezső ur lemondása folytán megürült alelnöki állásra Mezey József ügyvéd és zsákai földbirtokost, körí iskolalátogatónak Eröss Mihály urat, tiszte. Nánási Imre ur helyére nt. Biró János urat, Kovács Gábor lemondott jegyző helyére Engi Ferencz ártándi tanító urat, tiszte. Bugyi Sándor körí iskolalátogató helyére tiszte. Szokolay Béla urat, — ez utóbbit már a múlt évben — jelölven ki közgyűlésünk : kérjük a nevezettek megerősíttetését.

A mi már iskolai ügyünket közvetlenül illeti :

I.

Az egyházmegye 42 egyházában van:

Iskola, felekezeti jellegű	63
» állami »	2
» községi »	2
Együtt	67
Tanító lelkeszi jelleggel	9
» tanítói »	60
Együtt	69
Képesítés tekintetéből, lelkeszi jellegű	9
Okleveles	43
Igazolványos	13
kibocsátott	4
Együtt	69
Alkalmazási minőség szerint, állandó	61
Ideiglenes	7
Segéd	1
Együtt	69

A tanítók javadalmazása kitett átlagban 551 frt, összesen : 32188 forintot.

A tankötelesek létszáma volt 6—12 évig 5249
 Ebből iskolába járt 5044
 Iskolát idő előtt elhagyott 90
 Iskolába egyáltalában nem járt 105
 ebből magára K.-Nagyrévra esik 41, H.-K.-Ujlakra 12, Csátarra 12 stb.

Igazolatlan félnapi mulasztás történt 2697 tanuló részéről 58255 fél nap.

Iskolai butorok darab száma 956, becsértéke 3569 frt.

Tanesszközök beszerzési értéke 2055 frt.

Iskoláztatásra fordított évi összeg 39665 frt.

Az itt felsorolt adatokat az egyházkerületekre felterjesztendő »gyűjtő ivekből« merítette a bizottság, de a melyeknek valódiságáért azért nem szavatolhat, mivel azok némelyike — a példányokból kitetszőleg — hiányosan, pótlást és kijavítást igénylőleg volt beterjesztve.

Az iskolai állapot való hűsége érdekében nagyobb és részletesebb figyelmet kérnénk fordítani az iskolai ügyi bármilyen kimutatásokra.

II.

Áttérve már az adatok részletezésére, előre bocsátásával annak, hogy a körí iskolalátogató urak még 1895 ápril 23-án felkértek az elnökség által, vizsgálataik szabályszerű megejtésére, azonban a 8-ik körből tiszt. Nánási Imre urnak jun. 10-ről, — a 6-ik körből tiszt. Falusy Károly urnak jun. 29-ről kelt azon értesítése folytán, hogy a fennforgó gátló akadályok miatt ez iskolai évben körí iskolai vizsgálatokat nem teljesíthetnek: az elnökség kényszerítve érezte magát, a jelzett körökbe tartozó lelkész urakat egyenesen kérni fel a szükségelt adatok betérjesztésére. Azok Örvénd és Fugyi kivételével minden egyházból beérkezvén, a jelentő ívek alapján, — melyeknek használatát, noha még egyházmegyei megerősítést nem nyertek — azért kérte az elnökség, mivel azok igénybe vétele a kívánt adatok beszerzését úgy a körlátogatók, mint a lelkész és tanító urakra nézve gyorsabbá, könnyebbé és általában a célnak megfelelőbbé tették és teendik. A következő részletes iskolai állapot tűnik fel:

Ártándi vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jeles.

B.-Szt.-Mártoni vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota elég.

Bihari nagyobb fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota elegendő. Természetrajz nem taníttatott.

Bihari nagyobb leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemi állapota jeles.

Bihari vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jeles.

Borsi fiiskola, anyagi állapota türhető, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jeles. Félnapi igazolatlan mulasztás 226, miért? a bíró nem büntet.

Borsi leányiskola anyagi állapota, türhető, felszerelése türhető, belállapota jó, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan félnapi mulasztás 405, miért? a bíró nem büntet.

Bojti fiiskola, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota jó.

Bojti leányiskola, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Csatári fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jeles.

Csatári leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Csökmői nagy fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan fél napi mulasztás 1607, miért? a községi előjáróság nem büntet.

Csökmői nagy leányiskola, anyagi állapota rozzant, egészségellenes világítás, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapot jó. Igazolatlan fél napi mulasztás 963, miért? az előjáróság erélytelenségéért.

Csökmői kántoriskola, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota jó. Igazolatlan fél napi mulasztás 1290, miért? a fenti ok miatt.

Csökmői belvegyes iskola, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota jó. Igazolatlan fél napi mulasztás 960, miért? a fenti ok miatt.

Csökmői külvegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota jeles. Igazolatlan fél napi mulasztás 1300, miért? a fenti ok miatt.

Darvasi vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Élesdi fiiskola a lelkész jelentése szerint, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó. Igazolatlan fél napi mulasztás 500.

Élesdi leányiskola, községi.

Fugyiról az adatok többszöri kérésre sem érkeztek be.

F.-Vásárhelyi vegyes iskola, anyagi állapota javítást igénylő, felszerelése hiányos, belállapota rossz, szellemi állapotáról nem történt minősítés — a lelkész jelentése szerint.

Furtai fiiskola, anyagi állapota türhető, felszerelése kellő, belállapota rossz, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan fél napi mulasztás 2614, miért? az előjáróság erélytelensége miatt, büntetés pénznek be kellett volna folyni 336 frt 50 krnak és befolyt 2 frt.

Furtai leányiskola, anyagi állapota türhető, felszerelése kellő, belállapota rossz, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan félnapi mulasztás 2144, miért? a fenti ok miatt.

H.-K.-Kovácsi-i vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó. Új tantárgyként a *közegészségtan* taníttatott.

H.-K.-Pályi-i vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota kitűnő, szellemi állapota jó.

H.-K.-Szárdobágyi vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó. A körlátogatás indokoltnak tartja a nt. egyházmegyét arra kérni, hogy a fűtőanyagnak a tanulók által napontai 2 ízben való felhordatását az egyház által szüntettesse be.

H.-K.-Ujlaki fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó. Igazolatlan félnapi mulasztás 1614.

H.-K.-Ujlaki leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan félnapi mulasztás 2076.

Kismarjai nagyobb fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Kismarjai kis fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Kismarjai leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapotát alig elegendőnek itéli a körlátogatóság, azon megjegyzése kíséretében, hogy a második félévben semmit sem tanultak. Kéretik a nt. egyházmegyére oda utasítani az egyház előljáróságát, hogy jövőre a gyermekek előmenetelét biztosító intézkedést tegyen.

Kis-Szántói vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota rossz, szellemi állapota elegendő. Botrányosan nagy az igazolatlan félnapi mulasztások száma, mely 3392-re rug, bár a bejelentések rendszeren megtörténnek, de azoknak semmi sikerök nincsen, mivel büntetés sincsen. A tanügyi bizottság a nt. egyházmegyét a megfelelő intézkedések megtételére felkéri.

Kisjenői vegyes iskola a lelkész jelentése szerint, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota türhető, szellemi állapota a can. visitatio szerint kielégítő.

K.-Nagyréven az iskola állami. Vallástanító a helybeli

lelkész. Rendkívüli dolog, hogy míg az ev. ref. tankötelesek létszáma 92, addig a feljárók száma csak 51, és így 41 gyermek teljesen iskolázatlanul, vallás és erkölcsi nevelés nélkül nő fel. Kérjük a nt. egyházmegyét, hogy minden eszközzel a botrányos helyzet megszüntetésére hatni méltóztassék.

Lessről a körü látogatóság azon okból, hogy előfogattal nem rendelkezett, jelentés nem adatott.

M.-Kakucsí vegyes iskola csak 3 osztályu a lelkésztanító jelentése szerint, anyagi állapota rossz, az épület kinézése szánalmas, ivóedény a kuton levő veder, ürszék nincsen, a tüzelő anyagot a gyermekek hordják fel, az iskola felszerelése rossz, minden taneszköz hiányával. Belállapota rossz. Igazolatlan fél napi mulasztás 2500, mert a bíró nem büntet. Szellemi állapotáról minősítés nem történt. A nt. egyházmegye megfelelő intézkedésre kéretik.

M.-Keresztesi nagy fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

M.-Keresztesi kis fiiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

M.-Keresztesi nagy leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

M.-Keresztesi kis leányiskola, anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

M.-Telegden az iskola állami, vallástanító a lelkész, tankötelesek létszáma 144, feljár mind, igazolatlan mulasztás semmi, vallástanítás eredménye kitűnő.

M.-Telki-i vegyes iskola, a lelkész jelentése szerint, anyagilag tűrhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő. Igazolatlan fél napi mulasztás 357, a mulasztás nem büntették.

Nagykerekí-i fiiskola, anyagi állapota tűrhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota jó. Igazolatlan fél napi mulasztás 4731, miért? az előjáróság nem büntet.

Nagykerekí-i leányiskola, anyagi állapota rossz, felszerelése rossz, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő.

Nagyszántói vegyes iskola, anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota alig elegendő. Igazolatlan fél napi mulasztás 1190, miért? mert nincsen büntetés.

Nyüvedi vegyes iskola anyagi állapota türhető, felszerelése türhető, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Nagyváradról, hol az iskolák községeik: adatok nincsenek.

Örvéndről adatok ismételt kérésre is nem küldettek be.

P.-Tamási-i fiiskola anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemi állapota elegendő.

P.-Tamási-i leányiskola anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota rossz, szellemi állapota elegendő.

Pelbárhidai vegyes iskola anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő.

Pósalakai vegyes iskola a lelkész jelentése szeriut, anyagi állapota türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő. A gyermekek tankönyvekkel nem láttatnak el, az iskolai padok tarthatatlanok. A baj elenyésztetésére az egyháztanács már két évvel ezelőtt intézkedést tett, minden siker nélkül. A lelkész szigorú intézkedést kér, melyet a tanügyi bizottság pártolólág terjeszt föl.

P.-Toldi vegyes iskola anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

P.-Ujlaki vegyes iskola a lelkész jelentése szerint anyagilag türhető, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemileg elegendő.

Püspöki-i nagy fiiskola anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jeles. A szőlőnemesítés is taníttatott.

Püspöki-i kis fiiskola anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota türhető, szellemi tekintetben jeles.

Püspöki-i nagyleányiskola anyagilag jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi tekintetben jeles.

Püspöki-i kisleányiskola anyagilag kielégítő, felszerelése jó, belállapota kielégítő, szellemileg jeles.

Siteri fiiskola anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemi tekintetben jó. Ürszék nincsen, ivóedények hiányzanak, a gyermekek bodzafa csőből isznak, a fűtőanyagot a gyermekek naponta 2 ízben magok hordják fel. A hiányok megszüntetésére a n. t. egyházmegye felkéretik.

Siteri leányiskola anyagi tekintetben jó, felszerelése

rossz, belállapota elegendő, szellemileg alig elegendő. Hiányok mint a fiiskolánál.

Szalárdi fiiskola anyagi tekintetben türhető, felszerelése kellő, belállapota elegendő, szellemileg elegendő. Igazolatlan félnapi mulasztás 6000, tehát legnagyobb az egész egyházmegyében. Büntetéspénznek be kellett volna folyni 300 frtnak, de nem folyt be semmi, mivel büntetés nem volt.

Szalárdi leányiskola anyagi tekintetben rossz, felszerelése rossz, belállapota rossz, szellemi állapota jó. Iskolamulasztás, mint a fiiskolánál.

Szentjánosi fiiskola anyagi állapota jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemileg jó.

Szentjánosi leányiskola anyagi állapota jó, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemileg elegendő.

Zsákai fiiskola anyagilag türhető, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemileg elegendő.

Zsákai leányiskola anyagilag türhető, felszerelése hiányos, belállapota jó, szellemileg jó.

A fiiskolánál a 124 tanköteles gyermek számára az iskolaterem rendkívül szűk, miokból vagy a terem lenne bővitendő, vagy pedig új tanítói állás lenne szervezendő, annyival inkább, mivel a leányiskolai tankötelesek létszáma is 125.

J.-Hodoson az iskolák községiek, anyagi és belállapot valamint felszerelés tekintetében minősítés nem történt, szellemi állapot elegendőnek tűnik fel.

Váncsodon a fiiskola anyagi tekintetben jó, felszerelése kellő, belállapota jó, szellemi állapota jó.

Váncsodi leányiskola, anyagi tekintetben jó, felszerelése hiányos, belállapota elegendő, szellemi állapota elegendő.

Nagytiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

A fent közlöttékben — a jelzett körülmények folytán ezuttal is csak vázlatos jelentésünket beterjesztvén, annak személyi részében a választások megerősítését, rendelkezési részében a megfelelő intézkedések megtételét, egyebekben tudomásul vételét s jegyzőkönyvbe iktatását, végre a f. évi áprilisi egyházmegyei közgyűlés által az őszi közgyűlés tárgysorozatába felvételre rendelt s általunk most is minden pontjában helyesnek talált »Utasítás az egyházkerületi

népiskolai szervezetek végrehajtására» czimű munkálatunk, valamint a körüli iskolalátogatók számára szerkesztett »Jelentő iv« mintázat elfogadását illetve megerősítését kérve

Mély tisztelettel vagyunk

Nagyváradon, 1895. augusztus 19.

A tanügyi bizottság illetve annak nevében

Szemes László

elnök.

Közgyűlés a tanügyi bizottság jelentését egész terjedelmében felveszi e jegyzőkönyvbe.

E jelentés a kebelbeli iskolák legtöbbszörénél, azoknak részint szellemi részint anyagi állapotát illetőleg, igen sok követelni valót tüntetvén fel, azok megszüntetésére nézve a közgyűlés következőkben határoz:

A lelkészek a tankötelesek névsorát az iskolai év elején elkészítsék; az iskolába fel nem adott gyermekeket nyilván tartsák, azoknak elmaradása okait és az orvoslásra tett intézkedéseket jegyzékbe vevén, azt úgy a községi előljárókhöz mint a járási főszolgabíróhoz terjeszszék fel, az évi egyházlátogató küldöttségnek szintén bejelentvén.

Lelkészeket elkötelezi és utasítja, hogy a gondjaikra bizott iskolákat szorgalmasan látogassák, a tanítást ellenőrizzék, a hanyagságra hajló tanítókat kötelmeik hű teljesítésére szigorúan utasítsák; az iskolák tárgyi felszerelésében mutatkozó hiányok elenyésztetésére presbyteriumaikban sikerre vezetőleg buzgólkodjanak; a nagymérvű mulasztások megszüntetésére nézve tanítóiktól a mulasztási naplót s kimutatást minden kéthétben be vegyék, a kimutatásokat az előljáróságokhoz és egy példányban a járási főszolgabíróhoz juttassák el.

Az esperes megbizatik, hogy az alispáni hivatal azon kérelemmel keresse meg, hogy a

főszolgabírók a hozzájuk beterjesztett névsorok alapján úgy az iskolába fel nem adott, mint a mulasztó növendékek ellenében a törvényes intézkedést foganatosítsák.

Általában a lelkészeket s illetve az egyházközségek presbyteriumait a jelentésben feltüntetett minden hiányok és mulasztások elenyésztetésére utasítja.

41. szám. A tanügyi bizottság jelentéséből kitünvén, hogy a zsákai egyház iskolái nem felelnek meg a tanügyi törvények követelményeinek, a mennyiben azok szűk volta mellett is, 120-on felüli az iskolába járók létszáma.

A közgyűlés utasítja a zsákai egyház előljáróságát, hogy jelentést terjesszen fel a következő egyházmegyei közgyűléshez azt illetőleg, hogy iskolái tulzsufoltságát mimódon gondolja legczélszerűbben s lehetőleg rövid idő alatt megszüntetni.

42. szám. Olvastatott a váncsodi egyháztanács 1895 ápr. 21-én és május 12-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvi száma; valamint a poklosteleki egyháztanács 1895 ápril 28-án tartott gyűlésének jegyzőkönyvi száma a Nagy Sándor és Ungvári Gyula lelkészek közt, lelkészi állomásaik kölcsönös megcserélésére vonatkozólag kötött, magán egyezségben történt egyhangu megnyugvásuk felől.

Kapcsolatban van Nagy Sándor váncsodi volt lelkésznek az egyházmegye kebeléből elbocsátását kérő levele, továbbá az érmelléki egyházmegye esperese által Ungvári Gyula poklosteleki volt lelkész számára adott elbocsátó bizonylat s Ungvári Gyula kérvénye az egyházmegye kebelébe felvételére iránt.

A közgyűlés a zsinati törvény 193. §-a alapján a váncsodi egyház presbyteriumának a lelkész cserére vonatkozó megnyugvó határozatát jóváhagyván, Nagy Sándort az egyházmegye kebeléből elbocsátja s Ungvári Gyulát a váncsodi lelkészi állásban megerősíti, utasítván nevezettet s a váncsodi egyházat a szokásos bekebelezési, illetve változási díjakkal közpénztárba leendő befizeté-

sére. Miről Ungvári Gyula, a váncsodi egyháztanács és Nádudvari Lajos közpénztáros értesítendők.

43. szám. Olvastatott Bódogh János kismarjai és Leelőssy István bajji lelkészek megerősítést kérő együttes folyamodványa lelkészi állomásaiknak kölcsönös megcserélése tárgyában.

Kapcsolatban vannak a kismarjai és bajji egyházközségek presbyteriumainak e tárgyra vonatkozó a cserében egyhangu megnyugvást kifejező tanácsi végzéseik s az egyházmegyei elnökség jóváhagyása.

A közgyűlés a törvény 193. §-a alapján a kismarjai egyház presbyteriumának a lelkész cserére vonatkozó megnyugvó határozatát jóváhagyván, Bódogh Jánost az egyházmegye kebeléből elbocsátja Leelőssy Istvánt a kismarjai lelkészségben megerősíti, utasítván nevezett Leelőssy Istvánt s a kismarjai egyház presbyteriumát a szokásos bekebelezési s változási díjakkal a közpénztárba leendő befizetéséről. Miről nevezettek, valamint Nádudvari Lajos közpénztáros értesítendők.

44. szám. Olvastatott az esperes jelentése a 17—1895. sz. egyházmegyei határozat alapján nyert megbízatásáról, jelentvén, hogy a lelkész gyámoldai alapszabályokat módosító egyházmegyei jegyzőkönyvet eredetiben megtekintette, azonban a vonatkozó szabályzat 20-ik §-ára tett ezen javaslat »az oly lelkészek nejei és gyermekei a kik birói ítélettel hivatalukból elmozdítottak, nem gyámdíjra, hanem a férj által a gyámintézet részére tett befizetés erejéig végkielégítésre tarthatnak igényt« abban nem foglaltatik, s e részben a jegyzőkönyv, mivel e javaslatot a közgyűlés annak idején elfogadta, hiányosan vétetett fel.

A jelentés tudomásul vétetvén, a javasolt szakasz a lelkészgyámoldai alapszabályok közzé felvétetik.

45. szám. Olvastatott a számvevőszék elnökének jelentése az 1894—95-ik évre vonatkozó egyházközségi számadásokról, jelezvén, hogy miután eddigelé csak 29 egyház-

ból érkezett be részint hiányosan felszerelt, részint egészen okmányolatlan számadás — azok megvizsgálhatók nem voltak, — egyben kéri a közgyűlést, vagy arra, hogy az 1883. évi 109. sz. határozattal megerősített számvevőszéki szabályrendeletnek az újabb viszonyokhoz mért módosítását rendelje el, — vagy arra, hogy ez intézmény törvényileg is megengedhető lévén, úgy állíttassék be az egyházmegyei ügyrend keretébe, hogy a számvevőszék tagjai, a tanácsbírók, mint szabályszerű egyházlátogatók, a helyszínén eszközöljék a számvizsgálatokat s jelentésüket a számvevőszék elnökéhez megtevéen ez mindenkor az őszi közgyűléshez a számadásokról táblázatos kimutatást terjeszt be.

A közgyűlés e jelentést esperes elnöklete alatt a tanácsbírói karnak adja ki azzal, hogy a zsinati törvény 96, illetve 256. §-ának miként leendő végrehajtására nézve javaslatot terjesszen be, addig a jelenlegi gyakorlat fentartatván.

46. szám. Olvastatott a tanító-testület 1895. augusztus 20-kán Nagyváradon tartott tisztújító gyűlése alkalmából felvett jegyzőkönyv 13-ik száma, mely szerint az 1895. 96. évvel kezdődő cyclusra tanítótestületi elnökké Eszenyi Károly, alelnökké Barcsay Károly, jegyzővé Karsai János, pénztárnokká Kovács Gábor, egyházmegyei képviselőkké Eszenyi Károly és Engi Ferencz választattak meg, a könyvtárnoki állás betöltése egy következő közgyűlésre halasztatván.

Tudomásul szolgál.

47. szám. Olvastatott a tanítói testület képviselőjében Eszenyi Károly testületi elnök kérvénye, melyben hivatkozva az egyházmegye 57—1894. sz. határozatára, miután némely egyház a szakgyűlésekre menő tanítóinak fuvart ugyan igen, de napi díjat nem utalványoz, némely egyház pedig sem fuvarral, sem napidíjjal nem látja el tanítóit — kérelmezi annak kimondását, hogy a szükséges fuvar kiszolgáltatása s a napi díjnak legalább 2 koronában megállapítása, minden egyházközségnek újból kötelességévé tétessék.

A közgyűlés a kérelemnek helyet adván, esperes által utasíttatni rendeli a kebelbeli egyházak elöljáróit, hogy szakülésekre menő

tanítóiknak előfogatot adjanak, annak megtagadása esetről-esetre az esperesi hivatalhoz bejelentendő, a napidíj megállapítása végett a tanítók forduljanak helyi presbyteriumaikhoz, — kedvezőtlen intézkedés esetén forduljanak orvoslás végett a közgyűléshez.

48. szám. Olvastatott a k.-nagy-révi missziói lelkész évnegyedes jelentése 1895 ápr.—jun. időszakról. E jelentés szerint a missziói lelkész 20 utazást tett a szórványokban, urvacsorázással egybekötött isteni tiszteletet két ízben tartott Nagy-Báródon, a hivek létszáma ez előző évnegyedihez képest 6-tal szaporodott s most összesen 233 lélek. Jelzi továbbá, hogy a közoktatási kormány a missziói lelkész által a körözsnyagrévi állami iskolában teljesített vallástanításért a tiszteletdíjat 40 frtról 80 forintra emelte fel. Jelzi végül, hogy a k.-n.-révi állami iskola évváró vizsgálatán jelen lévén, tanúja volt annak, hogy az iskolaigazgató a tanulókkal, azok között az ev. ref. vallásu magyar gyermekekkel is oláh nyelvű dalokat énekeltetett.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vevén, missziói lelkészt további buzgó munkálkodásra serkenti; a körözsnyagrévi állami iskolában oláh dalokat énekeltető tanító ténykedésére esperes útján az illetékes kir. Tanfelügyelőség figyelmét felhívja.

49. szám. Olvastatott a lessi egyháztanácsnak 1895. jul. 6-án tartott gyűléséből felvett jegyzőkönyv, mely szerint az egyház két évre, azaz 1895. szept. 1-től 1897. szept. 1-ig díj nélkül hajlandó átengedni iskoláját s annak telkét, állami iskolahelyiségül azon — a kir. tanfelügyelői hivataltól vett — biztosítás mellett, hogy az állam az iskolatermet padimentommal ellátja, ajtóit, ablakait jókarba helyezi, két év múlva díj nélkül az egyház rendelkezése alá visszabocsátja s a kinevezendő tanitónál tekintettel lesz arra, hogy az a kántori teendők végzésére alkalmas ev. ref. vallásu legyen. Kéri erre vonatkozólag az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyó, illetve engedélyező határozatát.

A közgyűlés a fentebb kifejezett biztosítékok megadása mellett, megengedi a lessi egyháznak, hogy iskoláját átadja, utasítván

az egyházi előjáróságot a megkötendő szerződésnek esperesi hivatalhoz leendő bemutatására.

50. szám. A nagytótfalui iskola bérleti ügyében, a vonatkozó ügyiratok be nem érkezvén,
a tárgysorozatból kihagyni határozottat.

51. szám. Olvastatott Zagyva Gyula pelbárthidai lelkész kérvénye, melyben magát a helyi lelkész-gyámintézetbe való belépés kötelezettsége alól felmentetni kéri.

A közgyűlés a kérelemnek indokainál fogva helyet ad.

52. szám. Olvastatott a szentjánosi egyháztanács nevében és megbízásából beadott kérvénye Szemes László lelkésznek a püspöki-anyaegyházhoz affiliált micskei pusztának a szentjánosi anyaegyházhoz kapcsoltatása iránt.

A közgyűlés tekintettel arra, hogy a nevezett pusztát közigazgatásilag más járásba eső községhez van beosztva, a kérelemnek helyet nem ad.

53. szám. Olvastatott Bujdosó Lajos nyüvedi volt lelkésznek, jelenleg debreczeni főiskolai kezelő könyvtárnoknak levele, melyben háláját fejezi ki az egyházmegye azon kegyességeért, a melyet tanusított iránta az által, hogy 1887. ápril 24. óta 120 frt kegydíjba részesítette, — e kegydíjról most miután rendszeresített állást nyert, köszönettel lemond s isten áldását kéri az egyházmegyére.

A közgyűlés Bujdosó Lajosnak a kegydíjról való lemondását tudomásul vevén, a lelkészgyámoldai pénztárost a kegydíj kiadásának beszüntetéséről értesíti.

54. szám. Olvastatott Vincze József földesi tanító kérvénye az általa kiadott »Magyar nemzet története« V. és VI. elemi osztályokra, továbbá »Keresztyén vallástan« és végre »Történeti életrajzok« a III. és IV-ik elemi osztályok számára című tankönyveinek approbáltatás végett a fő-tiszteletű egyházkerületi közgyűléshez pártoló felterjesztése iránt, — kijelentvén, hogy tankönyveinek approbáltatása esetén, a tiszteletdíj levonása után, azok az egyházkerület tulajdonába mennek át.

Kapcsolatban vannak a kérdéses tankönyvek, továbbá a helyi tanítói testület közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonata, mely a tankönyveket pártolólág ajánlja az egyházmegyei közgyűlés figyelmébe.

A közgyűlés a jelzett tankönyveket, a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez approbáltatás végett pártolólág terjeszti föl.

55. szám. Olvastatott a közelebbről érdekelt egyházmegyék megbizottainak a Nagyváradon létesítendő prot. felsőbb nőnevelő intézet ügyében a f. évi jun. 5. és aug. 15-én tartott értekezleti jegyzőkönyve, a melynek kapcsán bejelentetik, hogy a begyűlt adomány csekély összegére tekintettel, az égető közszükségnek megfelelően egyelőre csak az internátus felállítása hozatott javaslatba, magának az iskolának fokozatos kifejlesztése a jövő kedvezőbb esélyeinek hagyatván fenn. Továbbá, hogy az egyházmegyei közgyűlésnek már bemutatott, sőt az egyházkerületre is fölterjesztett régi terv helyett, mely a pusztán internátus céljára fölösleges és egy nagyobb kölcsön igénybevételével keresztül vihető építkezést vonna maga után, — a debreczeni és miskolci ref. internátusok tanulmányozására kiküldött bizottság véleményes javaslata folytán egy másik, neveléstani és egészségügyi szempontból sokkal inkább elfogadható tervrajz készítettett, mely az épület beosztásán eszközölt azon csekély módosítással, hogy a növendékek dolgozó szobái az udvarra néző részen helyeztessenek el, valamint az éjjeli felügyelet érvényesülése tekintetében a felügyelők háló szobái közvetlen a növendékek hálóterme mellett feküdjenek s végül ugy a könnyebb mint nehezebb, főleg ragályos betegek részére, ezeknek teljes elszigetelése céljából külön-külön betek szobák rendeztessenek be, — oly felhívással mutattatik be az egyházmegyének, hogy hozzájárulása esetében, az egyházkerületi közgyűlésre pártolólág felterjeszteni s egyben ott az építkezésnek már a következő év tavaszán megkezdhető végett, a kilátásba helyezett 10.000 forintnyi segély összeg folyóvá tételét kérelmezni méltóztassék.

Az egyházmegyei közgyűlés az internátus felállítására vonatkozó indokolt javaslatot tudomásul vevén, a bemutatott újabb épületi tervrajzzal együtt, hozzá járulván az azon

jelzett módosításokhoz is, — elfogadja, s a vonatkozó költségelőiránnyal az egyházkerületi közgyűléshez pártolólág fölterjeszti, kérvén az egyházkerületet, hogy a már kilátásba helyezett 10.000 forintnyi segélyösszeget az építkezésnek mielőbb megkezdhetése céljából folyósítsa.

De elengedhetlenül szükségesnek tartja, hogy még az építkezés megkezdése előtt az egyházmegye elnöksége az ügyész közbejöttével, a nagyváradi ev. ref. egyháztól az intézet céljára általa felajánlott telekrész haszonélvezeti jogát, ennek föltételeit, körét és idejét szabatosan meghatározó és minden bekövetkező esélyek ellenében föltétlenül biztosító okiratot vegyen ki, hogy így egyfelől az intézetnek későbbi fejlesztése s a telken történendő építkezés akadályokba ne ütközzék, másfelől pedig a nagyváradi egyház részéről is, ott levő épületeinek felhasználásánál vagy értékesítésénél minden elkerültessék, mi az intézet anyagi vagy szellemi életére veszélyes és káros befolyással volna. Az elnökség megfelelő eljárásra utasíttatik.

56. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet a Tóth József ref. segédlelkész szerkesztésében Nagyváradon megjelenő »Ébresztő« című, vallásos irányu néplap érdekében, azt a fölterjesztést intézi, hogy az egyházmegyei közgyűlés a lap minél nagyobb mérvű pártolására egyházainkat a lelkészek és presbyteriumok útján hívja fel.

E fölterjesztéssel kapcsolatban olvastatott Tóth Józsefnek az »Ébresztő« szerkesztőjének szintén az egyházmegyei közgyűléshez az iránt benyújtott kérvénye, hogy az egyházkerület lapjának a többi egyházmegyék figyelmébe ajánlás céljából, innen kerestessék meg.

Az egyházmegyei közgyűlés méltányolni akarván azt az ügybuzgalmat és meleg szeretetet, a melyet Tóth József nagyváradi ev. ref. segédlelkész határozottan vallásos irányu és igazán nép kezébe való lapjával egyházunk-

nak jól felfogott érdeke iránt tanusít, — az általa szerkesztett »Ébresztő« czimű lapot nemcsak egyházmegyénk egyházközségeinek nagyobb mérvű anyagi és szellemi pártolásába ajánlja, hanem a többi egyházmegye figyelmének fölhívása végett az egyházkerületi közgyűlést is megkeresi.

57. szám. Ugyancsak az egyetemes lelkészértekezlet arra az általánosan ismert tapasztalatra támaszkodva, hogy az egyházközségi közgyűlések úgy a nagyobb, mint főképen a kisebb egyházakban, hol azokat az egyháztagok összesége alkotja, — az ügyek gyors és biztos elintézését inkább nehezitik, mint elősegítik: a 187—1894. sz. egyházkerületi végzésnek, az egyházközségi közgyűlés szervezésére vonatkozó részét a bihari egyházmegye 38—1894. sz. alatt hozott határozata szellemében, hogy t. i. 1. Választott képviselők ne csak a nagyobb, hanem a kisebb létszámu, azaz minden egyházközségben legyenek; 2. a választott képviselők mint eddig, a presbyterekkel alkossák az egyházközségi gyűlést; 3. a választott képviselők száma ne legyen több, mint a presbyterek számának kétszerese, — megváltoztatni indítványozza. Hogy pedig a cél annál biztosabban eléressék, az egyházkerülethez intézendő hasonló értelmű fölterjesztés végett ez indítványnak a többi egyházmegyékhez való megküldését kéri.

Az egyetemes lelkészi értekezlet indítványa elfogadtatván, az elnökség megbizatik, hogy pártolás és az egyházkerülethez hasonló szellemű felterjesztés céljából a többi egyházmegyékkel minél rövidebb idő alatt közölje.

58. szám. Az egyetemes lelkészi értekezlet, az egyházmegyei számvevőszék intézményének mint a melynek felállítása egyházi törvényeinkben elrendelve különben sincsen, — megszüntetése s az ide utalt ügyeknek az egyházlátogató küldöttség által elintézése iránt kérvényez.

Minthogy a szóban forgó ügyre vonatkozólag a számvevőszéki intézmény tárgyában beadott indítvány tárgyalása folyamán a jelen közgyűlés már érdemleges határozatot hozott:

e helyen tehát az újabb intézkedés szüksége nem forog fenn.

59. szám. A lelkészi karnak az egyházpolitikai törvények életbe léptetése folytán mindenesetre bekövetkező anyagi veszteségére tekintettel, az egyetemes lelkészi értekezlet közgyűlésünk után az egyházkerületre újabb fölterjesztést intéz, hogy vagy az államsegély mielőbbi jelentékeny fölemelése, vagy ha lehetséges, az 1848. XX. t. cz. megvalósítása tárgyában a magas kormánynál hathatósan közremunkálni méltóztassék.

Az egyházmegyei közgyűlés lelkészeink anyagi helyzetének javítása, illetve: az új egyházpolitikai törvények életbeléptetése által okozott veszteségeik kártalanítása czéljából, az egyházkerületet ismételten megkeresi, hogy legalább az államsegély mielőbbi jelentékenyebb felemelését az illetékes helyen újból megsürgetni kegyeskedjék.

60. szám. Olvastatott az egyetemes lelkészértekezlet f. évi aug. 28-án kelt jegyzőkönyvéből a 9-ik szám, melyben »az országos ev. ref. lelkészi özvegy árvai gyámintézet alapszabály tervezet«-ének némely pontjait a következőleg módosító vagy megváltoztató javaslata terjesztetik föl.

Az 5. §. mely szerint: »segélyezésre igényt nem tart hat stb.« oly szellemben szövegeztessék, hogy az állásáról önként lemondott lelkész jogutódaira nézve, ha a családfő kötelezettségeit haláláig teljesítette, — a segélyezésre való igény épségben fentartassék; különben pedig a befizetett összeg a családfőnek vagy örököseinek időközi kamatok nélkül adassék vissza. Az állásából egyházi bíróság jogerős ítéletével elmozdított lelkész vagy örökösei az általa befizetett összeget kamatok nélkül szintén kapják meg.

A 6-ik §. melyben az mondatik ki, hogy csakis az 5 beszámítható szolgálati évet kimutató lelkészek stb. özvegyei és árvái részesülnek évjáradékban, — akkép módosítandó, hogy az évjáradék még abban az esetben is kiadassék, hogyha az elhalt családfőnek az 5 beszámítható szolgálati éve nem volt is meg. Azzal a megszorítással azonban, hogy míg az 5 évre esedékes illetékek teljesen befizetve nincse-

nek, azok az özvegyek illetőleg árvák évi illetményeiből a kiegyenlítésig évenként aránylagos részletekben levonassanak.

A 10. §. szövegéből az »Egy éven túl a befizetett járulékok visszanyerésére való igény egészen elenyészik« szavak töröltessenek.

A 16. §. első bekezdésében, hol az évjáradék megszűnéséről van szó, mindkét nemű árvákra nézve különbség nélkül, a 20-ik életév állapíttassék meg.

A 20. §. első bekezdéséhez kapcsoltnak: »a gyámintézeti tagok által fizetendő s évi fizetésök 10 százalékában megállapított belépési járulékra nézve mondassék ki, hogy a lelkészi állomások még az országos gyámintézet életbe léptetése előtt, a lehetőleg egységes alapelvek szerint mindenütt új értékelés alá vétessenek, a lakás, udvarkert és az új viszonyok között egészen bizonytalan stólaris, — anyakönyvi bevétel, a becslés tárgyát nem képezvén.

Az egyetemes lelkészi értekezletnek »az országos ev. ref. lelkészi özvegy-árvai gyámintézet alapszabály-tervezetét« némely pontjaiban megváltoztatni czélzó javaslata azzal a módosítással, hogy az 5-ik §-ban az állásukról önként lemondó lelkészek végkielégítés gyanánt csak a befizetett járulékot kapják vissza kamat nélkül, s egyházi bíróság jogerős ítéletével elmozdítás esetében pedig a gyámdijhoz való igény minden egyes alkalommal elbírálás tárgyát képezze; továbbá a 10. §. szövegéből ajánlott kihagyás mellőzésével az eredeti szövegezés hagyassék meg, — elfogadtatván, az egyházkerületi közgyűléshez pártolólág fölterjesztetik.

61. szám. A f. évi aug. 28-án Nagyváradon tartott egyetemes lelkészértekezlet jegyzőkönyvének 10-ik száma kapcsán tudomásvétel és megerősítés végett a következő határozatát jelenti be:

1. Az országos gyámintézet életbe lépte után a kebelbeli lelkészgyámolda új tagokat többé nem vesz föl.

2. Az egyházmegyei lelkészi gyámolda ez idő szerinti tagjainak az eddigi kötelezettségek tovább is teljesítése fejében, azt a kedvezményt nyújtja, hogy az állomásaik után.

megállapított 10 százalékos belépési járulékot, az országos gyámintézet pénztárába három év alatt befizeti, a nélkül, hogy e miatt a mostani gyámdijra jogosultak az évi járadék összegét illetőleg valami rövidséget szenvednének, vagy pedig a normális viszonyokat véve a számítás alapjául, — a gyámoldai tőke legtávolabbról is megtámadtatnék. De a fenti kedvezményből mindazokat a tagokat kizárja, a kik régebb keletű s már teljesíteni tartozott kötelezettségeiknek az országos gyámintézet életbeléptetéséig eleget nem tesznek. A tagok 2 és fél százalékos országos gyámintézeti évi járulékainak szintén a kebelbeli gyámolda általi fizetését, ma még függőben tartja, ide vonatkozó intézkedését a gyámoldai alaptőkének majd három év utáni állása szabván meg.

3. Ha a gyámoldai alaptőkére nehezedő kötelezettségek, fizetések az időfolyamán majdan megszűnnek: akkor az a »bihari ev. ref. egyházmegyei lelkészeinek fizetés javítási alap«-ja czimen, a melyből minden lelkész egyenlő arányban részesül, — továbbra is az egyházmegye felügyelete alatt hagyassék és kezeltesék.

Az egyetemes lelkész értekezlet határozata mindegyik részét illetőleg tudomásul vétetvén, megerősítették. A 2-ik szakasz azonban, hogy a később félreértésnek és különböző magyarázgatásnak eleje vétessék, azzal pótoltatik meg: »hogy ha pedig az egyházmegyei gyámolda ez időszerinti tagjai közül bárki egy másik egyházmegye kötelékébe lépne át: a gyámolda irányában addig teljesített kötelezettségének továbbra is elvállalása föltétele alatt abban azután is megmaradhat.

62. szám. A különböző segélykérvények elbírálására:

Nádudvari Lajos tanácsbíró elnöklete alatt Miskolczy Árpád világi tanácsbíró és Sulyok István jegyző kiküldetnek, véleményes javaslatuk még a gyűlés folyama alatt bevaratván.

63. szám. Olvastatott a *közalapi segélykérvények* elbírálására kiküldött bizottságnak véleményes jelentése, amelynek alapján:

1. *Szatmári László* nagyszántói lelkész kérvénye amennyiben a 8. és 9-ik pontban alakilag hibásan állított ki, — visszautasittatik.

2. *Bokros Benedek* hegyközszáldobágyi nagy családú és nyomasztó szegénységgel küzdő lelkész 150 frtra,

3. *Józsa Gábor* pósalakai szintén nehéz viszonyok között élő lelkész 80 frt,

4. A *fugyi-i* kisdud szegény egyház, hogy a különben is csekély lelkészi javadalom jelentékeny részét alkotó szántóföldet a körözs nagymérvű pusztításai ellen egy védgát emelével megvédelmezhesse: 100 frtra,

5. A *k.-n.-révi* fontos nemzetiségi és felekezeti missiót teljesítő kicsiny és szegény egyház, templom és toronyjavítási költségeinek fedezésére: 240 frtra,

6. A *magyar-kakucsi* idegen nemzetiség között igen fontos hivatást teljesítő, nagy szegénységgel küzdő és igen csekély népességű egyház, a templom építésből még mindig fennálló s önmaga erején nem is teljesíthető adósságának törlesztésére: 250 frtra,

7. A *pelbárhidai* egyház, a mely düledező templomát, habár a kevés számu és vagyontalan hivek az építkezés költségeinek összehozására minden lehetőt elkövettek, — önerején helyreállítani képtelen, — miután az elodázhatlan építkezésre a szabályszerűen bemutatott okmányok alapján az egyházmegyei közgyűlés az engedélyt megadta: 300 forintra,

8. A *berettyószentmártoni* az utóbbi évek alatt sok elemi csapást szenvedett s e miatt anyagilag igen elszegényedett hivekből álló his egyház: 100 frtra,

9. A *nagyszántói* csekély népességű és szegény egyház a templomépítésből fennmaradt adósságainak törlesztésére: 100 frtra,

10. A *siteri* egyház, melynek egyházi épületeit az utóbbi időben tűzvész emésztette meg s ezenfelül az egyháztagok a szőlőhegy elpusztulása következtében igen elszegényedtek, adósságai törlesztésére: 203 frt segélyre a legmelegebben ajánlatnak, megjegyeztetvén, hogy a b.-szt.-mártoni és siteri egyházak kérvényei, mivel alaki tekintetben hibások, a menyiben előbbinél a községi előjáróság igazolása, utóbbinál

a 9-ik pont betöltése hiányzik, csak abban az esetben lesznek fölterjeszthetők, hogyha a jelzett hiányok pótoltnak.

A *lessi* egyház kérvényét, miután az annak alapul szolgáló építkezési engedélyt megadni ezuttal lehetetlen volt, — az egyházmegyei közgyűlés azzal az utasítással küldi vissza, hogy a templom és torony javítására beleegyezést kérő folyamodványát megbízható tervrajzzal s úgy a felhasználandó anyagok minőségét, mint a méreteket pontosan feltüntető részletes költségvetéssel, továbbá a presbyteri és egyházközségi közgyűlés vonatkozó végzéseivel szabályszerűen szerelje föl; kitüntetvén egyszersmind azt is, hogy a bár kevés számu és szegény hivek az építkezés céljára felajánlott 400 forint alapon felül, mennyit képesek még akár szolgáltatmánnyal, akár pedig más uton előállítani.

Ez alkalommal helyén valónak találja az egyházmegyei közgyűlés figyelmeztetni a lelkészi kart és az egyházakat, hogy jövőben mindazon kérvények, a melyek akár alakilag hibásak, akár pedig hiányosan vannak felszerelve, tárgyalás alá nem vétetnek.

64. szám. Olvastatott ugyancsak a segélykérvények elbírálására kiküldött bizottságnak a *rendkívüli államsegély* megnyerése tárgyában benyújtott kérvényekre vonatkozó jelentése, melynek folytán az egyes kérvényekben említett elemi csapások, anyagi veszteségek kellően beigazolva lévén,

1. Daróczi József h.-k.-ujlaki tanító, 2. Doma Gyula fugyi-i lelkésztanító, 3. Háger Miklós darvasi lelkész, 4. Hegedüs Ferencz kisjenői lelkész, 5. Kiss Gábor pósalakai lelkész, 6. Ács Endre m.-kakucsi lelkésztanító és 7. a h.-k.-ujlaki egyház segélyezés végett az egyházkerületi közgyűléshez a legmelegebb ajánlattal terjesztetnek fel.

65. szám. Ugyanannak a segélykérvényeket átvizsgáló és véleményező bizottság javaslata értelmében a *ref. segélyegyletből való segélyezésre* :

1. a *fugyi*-i egyház adósságának törlesztésére ;

2. a *k-n.-révi* egyház templom és torony javítási költségeinek fedezésére ;

3. a *magyar-kakucs*i egyház épületeinek javítására ;

4. a *berettyó-szent-mártoni* egyház szintén épületeinek javítása céljából pártolólág ajánlatnak. Megjegyezvén azonban, hogy a fugyii egyház kérvénye csak abban az esetben terjesztetik föl, ha folyamodványa mellékletéül az évi költségelöirányzatot pótlólág még idejében befogja esatolni.

66. szám. Karácsony Imre k.-n.-révi ev. ref. lelkész, egyháza nevében, az egyházmegyei közpénztár kezelése alatt levő »k.-n.-révi ev. ref. missiói lelkészi alap«-nak 7% kamat fizetése mellett, három évi visszafizetés kötelezettsége alatt kölcsönképen felvehetését kéri.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelmet teljesithetőnek nem találja, miről folyamodót jegyzökönyve kapcsán értesiti.

67. szám. Olvastatott egyházmegyei ügyész jelentése, a szalárdi lelkészi földek hiányának kiderítéséről, mely szerint a szalárdi urbéri perre vonatkozó iratok, egy folyamatban levő perhez lévén csatolva, ez ügyre vonatkozó tüzetes tájékozást nem nyerhetett és így érdemleges jelentést ez idő szerint nem tehet.

Tudomásul vétetett.

68. szám. Olvastatott egyházmegyei ügyész jelentése a nagytótfalui leányegyháznak a kir. Tanfelügyelőség ellen fennálló 164 frt 74 krt tevő követelésére vonatkozólag, mely szerint a bérhátralék iránti intézkedések a kir. Tanfelügyelő átirata szerint megtétettek és a folyó év október havában havában kiegyenlítve lesznek.

Tudomásul vétetvén, az egyházmegyei ügyész a további jelentéstételre utasittatik.

69. szám. Olvastatott egyházmegyei ügyész jelentése a hegyközujlaki ev. ref. egyháznak ingatlan eladás és telekkönyvi átirásra vonatkozó kérvényét illetöleg, mely szerint jelenben az ügyre vonatkozólag, érdemleges jelentést azért nem tehet, mert kérvényező egyház a hiánypótlás végett visszaadott ügyiratokat, mindezideig vissza nem küldte.

Tudomásul vétetett, ügyész felkérte, hogy a további fejleményekről annak idején az egyházmegyei közgyűlésnek jelentsen.

70. szám. Előterjesztetett az ártándi ev. ref. egyháztanácsi és egyházközségi közgyűlés határozata, a belhivatalnokok javára adatni szokott szolgálmány megváltása tárgyában.

A kért 5 évi időre helyben hagyatik és megerősítés végett az egyházkerülethez felterjesztetik.

71. szám. Előterjesztetett az ártándi ev. ref. leánytanítói alaphoz tartozó 2 vécás kenderföld eladására vonatkozó egyháztanácsi és egyházközségi közgyűlési végzés, a vonatkozó árverési jegyzőkönyvvel és adásvételi szerződéssel egyetemben.

Jóváhagyatván, megerősítés végett az egyházkerületre felterjesztetni rendeltett.

72. szám. Előterjesztetett a mező-keresztesi ev. ref. egyházban felsőbb hatóságilag megerősített adókulcson némi változtatást tevő egyháztanácsi és egyházközségi közgyűlési határozat.

Az egyháztanács és egyházközség közgyűlése által *egyhangulag* hozott és senki által nem felebbezett határozatokat egy évre az egyházmegye jóváhagyja, azon világos kijelentéssel, hogy miután a jóváhagyott új adókulcs szerint az évenkénti egyházi adó minden évben változó lehet, igyekezzék M.-Keresztes egyházközség presbyteriuma módot találni arra, hogy az egyházi adózás minden ingadozástól menten állapíttathassék meg.

73. szám. Mező-Telki község egyháztanácsa kérelmezi, hogy az általuk f. évi szept. hó 1-jével életbe léptetendő általános ingyen iskoláztatás és e célra a Sorbánné-féle alap kamataival felhasználását tárgyzó határozata helybenhagyassék.

Mező-Telki község ev. ref. egyháztanácsának kérelme jóváhagyatik, azon világos kijelentéssel, hogy míg a tanító és egyház között, a tanítói fizetésre nézve egyezség jön

létre, addig a tanítói fizetés úgy mint eddig, természet' en szolgáltatassék ki. Az ingyen iskoláztatás életbe lépte után a tőke kamataiból fennmaradó összeg évről-évre tőkésítettessék.

74. szám. A köröznagyrévi egyházközség kérelme, a templom és torony javítási és építési céljaira 864 frt templomépítési adó kivethetése tárgyában.

Az egyházmegye a kért templom és toronyépítési adó kivethetését, tekintettel a k.-n.-révi ev. ref. vallású hivék igen nyomasztó vagyoni állapotára, nem engedélyezi, hanem az egyháztanácsot oda utasítja, hogy csak a *legszükségesebbre* terjeszkedve készíttessen újabb tervet és költségvetést olyformán, hogy az egyházközség rendelkezésére álló 467 frtot és az esetleges önkéntes adakozásokból a templom és torony kijavitása eszközölhető legyen.

75. szám. A fugyi-i ev. ref. egyház 993 négyszegöl területű ürestelkének 300 forintért történt eladását jóváhagyni kéri, bemutatván ez ügyre vonatkozó egyháztanácsai és egyházközségi közgyűlési határozatokat és a polgári község mint vevő féllel kötött adásvevési szerződést.

Jóvá hagyatott és megerősítés végett az egyházkerületre felterjesztetni határoztatott.

76. szám. Doma Gyula fugyi-i ev. ref. lelkész tanító kévénye a »csekélyebb fizetésű lelkészek javadalmára szolgáló alapítvány«-ból 50 forint segély kiutalása iránt.

További eljárás végett a kérvény esperesnek kiadatik.

77. szám. A gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével

Ritvok Zsigmond egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, Csák Máté tanácsbírák Dr. Fazekas Imre ügyész és jegyzők bizatnak meg, a hitelesítés idejéül a f. évi szept. 1. délutáni 1/25 órája tüzetvén ki.

A	35-től 54. számig	jegyzette	Zsigmond Ferencz jegyző.
Az	55 " 66.	" és 77-es "	Sulyok István "
A	67 " 76.	" "	Dr. Miskolczy Ferenc "

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

a bihari ev ref. egyházmegye 1895. évi aug. 29-én tartott közigazgatási bírósági ülésnek.

A közigazgatási bíróság megalakult ekként: Szabó Károly egyházi, Ritook Zsigmond világi elnök, Biró János, Csillag Lajos Nádudvari Lajos, Csák Máté egyházi, — Kiss Elek, Pappszász Károly, Hegyesi Márton, Miskolczi Árpád világi tanácsbírák, Szemes László tanácsbíró mint előadó, Dr. Miskolczy Ferencz jegyző.

Tárgy: a berettyó szentmártoni egyház adó ügye!

Előadó Szemes László annak előre bocsátásával, hogy a felek megidézve lettek, az ügyet részletesen ismerteti, felolvassa az egyházközség határozatát s az az ellen Tíkász Mihály és társai által beadott fellebbezést.

Felek részéről senki sem jelent meg.

Tanácskozás után a bíróság világi elnöke kihirdette a következő

i t é l e t e t:

»Az egyházmegye közigazgatás bírósága B.-Sztmárton egyháztanácsa és egyházközsége által 7. és 2. számú határozataival megállapított adókivetési új adókulcsot helyben hagyta.«

m e r t:

1. Először, az ügyiratokhoz becsatolt hátraléki kimutatás által bizonyítva van, hogy az eddigi kulcs szerinti egyházi adó kivetési módzat, nem alkalmas a terhek fedezésére.

2. Másodszor, az osztályba sorozás által a vagyonosabbak megadóztatása oly már-

sékelt, hogy az ellen e tekintetből alapos kifogás nem emelhető.

3. Harmadszor, mert a hátralékok felszaporodása által, úgy is végtére csak a vagyonosabb tagjai a b. szentmártoni egyháznak fognának terheltetni.

Mindezen okoknál fogva B. Szent-Márton egyházközség presbyteriuma és egyházközsége által hozott határozatot jóváhagyni kellett.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

*a bihari ev. ref. egyházmegye 1895. évi aug. hó 29-én
tartott fegyelmi bírósági nyilvános ülésének.*

A fegyelmi bíróság a következőleg alakult meg: Szabó Károly egyházi, Ritoók Zsigmond világi elnök, Bíró János, Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos egyházi, Kiss Elek, Pappszász Károly világi tanácsbírák, Hegyesi Márton tanácsbíró mint előadó, e. megyei ügyész dr. Fazekas Imre és dr. Miskolczy Ferencz jegyző.

Tárgy: Csepelyi Menyhért, fugyivásárhelyi ev. ref. lelkész elleni fegyelmi ügy.

Hegyesi Márton az ügy állását, a vizsgálati jegyzőkönyv és vonatkozó iratok kapcsán teljesen és behatóan ismertetvén és a tanukihallgatási jegyzőkönyvek egész terjedelmökben felolvastatván elnökség felhívására, miután közvádoló egyházmegyei ügyész a vádat fenntartja, az első vádpontot feltétlenül, míg a többi vádpontokra nézve bizonyítékok elégtelensége miatt elejti, — panaszlott szabályszerűen megbízott s bejelentett ügyvédje dr. Kiss Dénes gyakorló ügyvéd a védelmet következőkben terjeszti elő:

A bírósági eljárás tárgyát képező panasz genesisének ismertetése után, úgy a meghallgatott tanuk vallomása, mint különösen panaszló által tett vád visszavonás következtében, a beadott vádlevélben foglalt, legsúlyosabbnak látszó vádpontot sem tartja elég alapnak az egyházi törvények 301. §-ának 3. és 10. pontja szerint minősülő fegyelmi eset megállapítására. Sőt érthetetlennek látszik előtte, hogy esperes a vád visszavonása, majd annak ismételt fenntartása után, midőn a vád támogatására újabb adatok egyáltalában nem hozattak fel magánvádoló részéről, azt továbbra is fenntartani kívánja.

A felsorolt vádpontok közül mindeniket részletesen czáfolván, a másodikat, mely a részeg állapotban történt esketésre vonatkozik, az ott jelenlevő násznagyok, de legfőképen a vőlegény és menyasszony írásban adott nyilatkozata alapján, — melyben vádlott teljesen józannak állittatik, — teljesen elejtendőnek tartja.

A negyedik vádpont szintén elejtendő, mivel az csak egyszerű szóváltássá devalválható.

A hatodik vádpont megdől, mivel azt panaszosnak saját tanuja czáfolja meg.

A hetedik pont bizonyíték hiányában elejtendő, ugy-szintén a 8-ik is.

Marad az 1, 3, 5. vádpont.

A 3. pont, a *keresztelés*, már egyszer vizsgálat tárgyát képezte s így újabb vizsgálat és ítélet tárgyát nem képezheti.

Az 5. pontnál egy terhelő tanu van, s így tanuvallo-mása bizonyíték gyanánt el nem fogadható!

Csak az 1. vádpont az, a mely látszólag az elítélésnek alapját képezhetné. Ugy de a mit a tanuk a megejtett vizsgálat szerint bizonyítanak, koránt sem az, a mivel panaszos panaszlottat vádolja! ez pedig, így állítva fel, a 301. §. 3. és 10. pontja szerint minősíthető fegyelmi vétséget nem képez.

Igy a védelem véget érven, a bíróság visszavonult. Az egyházi fegyelmi bíróság következőleg

i t é l t:

»Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi lelkész-tanító, az ellene Aul Antal által beadott panasz 1. számú vádpontjában az egyházi törvények 301. §. 3. és 10. pontjába ütköző vétségben vétkesnek mondatik ki s ezért az egyházi törvények 303. §. c) pontja szerint fizetésének $\frac{1}{5}$ része erejéig terjedő pénzbírságra és 14 forint vizsgálati költség megfizetésére elítéltetik. A többi vádpontok alól felmentetik.

I n d o k o k :

Bár panaszos Aul Antal visszavonta panaszát, ezen visszavonás figyelembe vehető nem volt és az esperesnek a vizsgálat elrendelésére vonatkozó eljárása helyes volt, mivel egyházmegyei ügyész, a beadott panaszpontok közül három alapján panaszlott ellen közvédat emelt. De vétkesnek kellett panaszlottat kimondani azért is, mert azonkívül, hogy maga beismeri jelzett alkalommal ittasságát, e körülmény Sinkó Andrásné és Cseke István tanuk vallomása alapján, *a botrányos részegség és ez által közbotrányokozás megállapítható.* E körülményt súlyosbitja az, hogy panaszlott marasztalt ittasságért már egy alkalommal az egyházmegye fegyelmi bírósága által büntetve, ennek ismétlődése esetén a súlyosabb büntetésre figyelmeztetve volt. Hogy pedig ennek daczára is a magasabb büntetést a fegyelmi bíróság nem alkalmazza, oka ez, mert abban a reményben van, hogy vádlott jövőre minden lelkeszi állását fenyegető cselekményt kerülni fog. A többi vád alól panaszlott felmentendő volt, minthogy ellene megfelelő bizonyíték fenn nem forgott.

Az ítélet elnök gondnok által nyilvános ülésben kihirdettetvén, miután abban a vád és védelem képviselte bele nyugodott: az ítélet jogerőre emelkedett és az esperesnek kiadatni rendeltetik.

A bihari ev. ref. egyházmegye lelkészei temetkezési segély-pénztár

ALAPSZABÁLYAI.

1. §. *Az intézmény neve.* A bihari ev. ref. egyházmegye lelkészei temetkezési segélypénztára. Felállított az 1895-ik év ápril hó 18-án.

2. §. *A segélypénztár célja.* A segélypénztár célja az elhalt lelkészek utódainak temetkezési költséggel való segélyezése.

3. *Az intézetnek jogos és kötelezett tagja* minden az egyházmegye kötelékébe tartozó rendes lelkész vagy lelkész-tanító.

4. §. *A segélypénztár jövedelme.* A segélypénztár jövedelmét képezi első sorban a megalakulás után minden rendes lelkész által előre befizetendő 2 frt 33 kr. belépési-díj. Továbbá minden az egyházmegyébe bekebelezett rendes lelkész halálása esetén az életben levő lelkésztársak által 2 frt 40 kr. részvénydíj. Végül esetleges jótékony adományok vagy alapítványok.

5. §. *A temetkezési segélydíjak összege.* A temetkezési segély összege, minden lelkész halála esetén kivétel nélkül 100, azaz száz forint, mely a lelkész halála után azonnal, hátramaradt özvegyének vagy hozzátartozóinak közvetlenül fizetendő.

6. §. *A segélypénztár kezelése.* A segélypénztár kezelése mindig egy lelkészre bízatik, még pedig tekintettel a segélynyújtás lehető gyors eszközzésére — a pénztárnoki tiszttel mindig az egyházmegye központján lakó lelkésztárs bízandó meg.

A pénztárnok úgy az előre befizetett belépési díjakból befolyó összeget, valamint a később befizetendő részvény-

díjakat is, takarékpénztárilag kezelni köteles s a bevétel és kiadásról rendes naplót vezet. A pénztárnokot az egyházmegyei közgyűlés alkalmával a lelkészi kar választja, ki a kezelése alá bocsátott összegért felelősséggel tartozik, minden évben egyszer a tavaszi egyházmegyei közgyűlés elé számadását beterjeszt. A pénztár felügyeletével az Esperes s az egyházmegyei közgyűlés bízatik meg.

7. § *A segélyezés módja.* A segélynyújtás a következő módon történik. A megalakulás alkalmával befizetett 2 frt 33 kr. belépési díjakból befolyt 100 frt 19 kr. összeg takarékpénztárba helyeztetvén, az első előfordult halál eset alkalmával a segélyezés ebből történik; az ugyanakkor befizetendő 2 frt 40 kr. részvény díjakból befolyt: 100 frt 80 kr. újjalag takarékpénztárba tétetik s a következő halál eset alkalmával a segélyezés abból történik. A pénztárnok köteles az elhalt lelkész özvegyének, vagy hozzátartozóinak, ha a halál eset neki bejelentetett s arról hiteles meggőződést szerzett a: 100 frt temetési segély összeget azonnal, minden halogatás nélkül, bélyeges nyugta ellenében lefizetni.

A temetkezési segély felvétele végett a jogosultak, személyesen vagy írásban jelentkezhetnek a pénztárnoknál, mind két esetben azonban a haláleset megtörténtét kötelesek hitelesen igazolni, vagy a községi, vagy az egyházi előjáróság bizonylata által. Bármelyik esetben köteles a pénztárnok, a vett felszólítás után azonnal minden késedelem nélkül a temetkezési segély összeget kiadni, illetve posta útján elküldeni, mely utóbbi esetben a postai feladó vevény szolgál neki ideiglenes nyugtául, úgy a nyugta bélyeget, valamint a postai díjakat a segélyt pénztár viseli.

8. § *A részvény díjak befizetése.* Minden rendes lelkész halála alkalmával, az életben maradt lelkésztársak kötelesek a pénztárnok felhívása után 8 nap alatt a 2 frt 40 kr. részvénydíjját a pénztárnoknak befizetni. Az újonnan választott lelkészek ezenkívül a 2 frt 33 kr. belépési díjját is fizetik. Ha valaki úgy a belépési, mint részvény díjak befizetését a fent kitett határidő alatt nem teljesíti, az rajta közigazgatási bíróság által hajtatik be.

Azon rendkívüli eset előfordultával, ha 8 napon belül 2 lelkész halálozása történnék a szükségeltető másik segély díjat 100 frtot, addig míg az a részvény díjakból befolyik az

egyházmegyei közpénztár kölcsönzi e segélypénztárnak kamat nélkül.

9. §. Ha valaki ezen egyházmegye kebeléből más egyházmegyébe lép át, halála esetén temetési segélyben nem részesül, azonban eltávozásakor befizetett díjjait vissza kapja. Lemondás vagy fegyelmi uton elmozdítás esetében az illető sem temetési segélyben, sem befizetett részvényei vissza térítésében nem részesülhet.

10. §. Az intézmény fennáll mindaddig, míg hasonló czélú és irányu segélyezést az egyházmegyei lelkészek más intézettől nem nyernek, ezen esetben a felosztást az egyházmegyei közgyűlés mondja ki. Feloszlás esetén a segélypénztár vagyona, az egyházmegyei lelkész gyámolda javára száll.

Betűrendes tárgymutató

*az 1895. augusztusi egyházmegyei közgyűlés jegyző-
könyvéhez.*

	Szám
Államsegély felemelése kérésére az egyházkerület megkerestetik	59
Alispán az iskola mulasztásokban a főszolga birók által intéz- kedésre kéretik	40
Ártándi szolgálmány válság 5 évre jóváhagyatik s a kerületre felterjesztetik	70
Ártándi 2 vékás leánytanítói kenderföld eladása jóváhagyatik s felterjesztetik	71
Boor Károly pósalakai tanító halála tudomásul vétetik emléke örökítettik	38
Bujdosó LaJos kegydíjról lemondásáról a lelkész gyámoldai pénztáros értesítettik	53
Dankó Sándor nagyvárad kántor orgonista elhalálozván em- léke örökítettik	38
Doma Gyula fugyi-i lelkész »csekélyebb fizetésű lelkészek ala- pitványából« segélykérése esperesnek kiadatik	76
Ébresztő című vallásos irányú néplap az egyházkerület által is ajánlítani kéretik	56
Egyházközségi gyűléseknek szabályozása iránt a testvéregyház- megyék megkerestetnek	57
Esperesi jelentés az 1895. aug. gyűléshez jegyzőkönyvbe vétetik	37
Fugyi-i ürestekek eladása jóváhagyatván a kerületre felterjesztetik	75
Képviselők igazoltatnak	36
Kismarjai egyházban Bódogh János és Leelősi István lelké- szek közötti csere jóváhagyatik	43
Kovács József a váncsodi leánytanítószágban megerősítettik . .	39
Köröznagyrévi Missiói jelentés	48
» kérvény a missiói alap kölcsönül vehetése iránt nem teljesíthető	66
Köröznagyrévi kérvény 864 frt templom s toronyjavítási adó kivethetése iránt nem adatik meg	74
Közalap segélyre két lelkész és hat egyház ajánlathatnak . . .	63

	Szám.
Leel Össy István a kismarjai lelkeszségben megerősítettik . . .	43
Lessnek, hogy két évig állami iskola helyiségül átadja megengedtetik	49
Lelkész gyámoldai alapszabályok a 20-ik §-sal pótoltnak . .	44
» gyámoldába több új tag be nem léphet és a lelkeszek helyett a 10 ^o / _o közt az országos lelkeszi özvegyárva gyámintézet pénztárába befizeti	61
Lelkeszi temetkezési segélypénztár alapszabályai	melléklet
Mezőkeresztesi újabb adókulcs egy évre megerősítettik . . .	72
Mezőtelki-i ingyeniskoláztatás jóváhagyatik	73
Nagy Sándor váncsodi lelkes az egyházmegyéből elbocsátatik .	42
Nagyvárad ev. ref. internatus tervrajza s költségelőirányzata a kerületre felterjesztetik	55
Országos ev. ref. lelkes özvegy-árvai gyámintézet alapszabályaira tett észrevételek	60
Rendkívüli államsegélyre egy tanító, öt lelkes s egyház ajánltatnak	64
Ref. segélyegyleti segélyre: 4 egyház ajánltatik	65
Szilágyi Dániel siteri főtanító elhalván emléke örökítettik . .	38
Számvevőszék felállítására véleményes javaslatot tenni esperes elnökle alatt a tanácsbírák megbiz.	45
Szent János kérvénye, hogy a micskei pusztá Püspökitől hozzá csatoltassék nem teljesíthető	52
Tanügyi bizottság jelentése	40
Tanítók fuvar és napidijaikért először presbytériumaikhoz kérvényezzenek	46
Tanítótestület tisztujtása	47
Ungvári Gyula a váncsodi lelkeszségben megerősítettik . . .	42
Ügyész a nagytótfalui követelésekről jelentsen	68
» a h. k. ujlaki ingatlanok telekkönyvezési s eladási ügyéről jelentsen	69
Zagyva Gyula a lelkes gyámoldába lépés alól felmentetik . .	51
Zsáka iskolája tulzsufoltsága megszüntetésére szándékát jövő gyűlésre jelentse	41
Váncsodon a leánytanítószágban Kovács József megerősítettik .	39
» a lelkeszségben Ungvári Gyula megerősítettik . .	42
Vincze József tankönyvei approbáltatás végett a kerületre pártolólág felterjesztetnek	54

